

de kerkenorde moet worden geoordeeld zoo althans niet kan worden aangetoond, dat de plaatselijke kerk hier principieel in gebreke is gebleven, of het een zaak betreft, die „de kerken in 't gemeen" aangaat". De beide laatste reserves noemen de hoogleeraren er uitdrukkelijk bij om rekening te houden met de „ruime uitlegging" van de bevoegdheid der meerdere vergaderingen. Maar ook als men die ruime bevoegdheid erkent, ook als men met name aan de Generale Synode de macht tot schorsing en afzetting van predikanten wil toegekend zien, kan dat recht toch slechts verdedigd worden „met handhaving van het hierboven vermeld fundamenteel beginsel dat ons in de Heilige Schrift is geopenbaard".

Dit fundamenteel beginsel nu werd door de Synode in de procedure-Schilder fundamenteel geschonden! Op geen enkele wijze werd de kerk van Delfshaven in de schorsing gekend. En dat terwijl toch geen enkele van de gronden, waarop het ingrijpen van meerdere vergaderingen in een schorsingsprocedure, of het zelfstandig ter hand nemen daarvan, wordt verdedigd, voorhanden was.

Het is niet noodig uitvoerig weer te geven wat de beide hoogleeraren voorts nog betoogen.

We memoreeren alleen, dat ze in den breede aantoonen:

dat bij de schorsing van prof. Schilder ook nog het besluit van de synode van 1936 inzake de tuchttoefening van predikanten, die, nadat ze van hun dienstwerk zijn ontslagen en den naam en de eere van dienaren des Woords behouden, niet meer als lidmaat tot die kerk behooren, waaraan ze ambtelijk gebonden zijn, geschonden is;

dat prof. Schilder in deze procedure inderdaad onverhoord geoordeeld is, omdat hij gedwongen werd zich bij de „autoritaire en incidenteele vastlegging van een kerkrechtelijke opvatting, die met de traditie van de Doleantie in lijnrechten strijd is" neer te leggen en dus het beginsel dat heel zijn handelwijze beheerschte en zich in al zijn veroordeelde daden belichaamde, zonder meer prijs te geven, vóór de synode over zijn opvattingen en gevoelens van gedachten wilde wisselen;

dat alle in de schorsingsgronden genoemde misdrijven in hoofdzak en ten principale niets anders zijn „dan een consequente doorvoering van een kerkrechtelijke zienswijze, die sinds de Doleantie in onze kerken ingang had gevonden en als zoedanig door (de) Synode (van 1943) niet is onderzocht" en daarom van „scheurmaken" eenvoudig geen sprake kan zijn;

en dat de conclusie van dit bezwaarschrift deze is, „DAT DE SCHORSING VAN PROF. SCHILDER OVER DE GEHEELE LINIE IN STRIJD MOET WORDEN GEACHT MET DE GRONDSLAGEN ONZER KERKEN-ORDE EN ZOO SPOEDIG MOGELIJK DIENST TE WORDEN OPGEHEVEN".

Is het te verwonderen, dat een zóó gefundeerd bezwaarschrift, met een zoo krasse conclusie, ook toegezonden aan alle kerken, een schok door de geleerden deed gaan?

Ook dit bezwaarschrift wees de Synode evenwel af. C. V.

KERKELUK LEVEN

ambtsjubileum en ambtelijke autarkie.

(Bij het jubileum van Prof. Greijdanus)

Hier volgt op verzoek van den hoofdredacteur de tekst van de toespraak, door ondergeteekende namens de „jongere oud-leerlingen" gehouden ter gelegenheid van de huldiging van Professor Dr. S. Greijdanus vanwege zijn 30-jarig ambtsjubileum als hoogleeraar (19 Dec. 1917—1947). Deze huldiging geschiedde in een buitengewone vergadering van het studentencorps aan de Theologische Hoogeschool te Kampen „Fides Quaerit Intellectum" op 18 December 1947 in de Aula van het gebouw der School, Broederweg 15. Aan het begin der vergadering werd aan den jubilaris aangeboden het ere-lidmaatschap van het corps, waarmee hij onder de „amici" was opgenomen (vandaar de aanspraak) alsmede de aan dit jubileum gewijde Almanak.

Onderstaande toespraak werd gehouden op uitnodiging van den Senaat van het corps, en wel als derde en laatste van den avond.

In dezen gepubliceerden tekst is in sommige gedeelten de den jubilaris aansprekende tweede persoon vervangen door den over hem handelenden derden. Bij het uitspreken werd eenigszins bekort. Het opschrift is thans toegevoegd. H. J. S.

Mijnheer de praetor, Hooggeachte Professor en Amice Greijdanus, Dames en Heeren,

Wie zich genoodigd zag een toespraak te houden namens jongere oud-leerlingen ter gelegenheid van dit bijzondere jubileum van Professor Greijdanus,

UIT DE SCHRIFT

de uitnemende rijkdom van 's heeren genade.

Wat is er meer te doen aan Mijn wijngaard, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb? Jesaja 5:4a.

Komt dan en laat ons te zamen richten, zegt de HEERE; al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als witte wol.

Jesaja 1:18.

Als de HEERE de balans opmaakt.....!

Ge moet er in deze dagen van jaarwisseling maar eens van lezen, in die eerste hoofdstukken van Jesaja: is het voor de Kerk der Oude Bedeeling niet om schaamrood te worden, en tot stikkens toe benauwd?

Wat is de critiek van den HEERE over Zijn volk haarscherp.

Hun diepste zijn ontleedt Hij, en Hij spaart hen niet: hoe moet het Israël wel te moede zijn, als de HEERE Zelf Zich tot Zijn volk richt, het in staat van beschuldiging stelt, het vijmnd striemt om zijn rechtsverkrachting, zijn bandeloosheid, zijn Woordverlating, zijn trouweloosheid. Gaat daar nog iets trillen in hun vette hart, dat onbekeerlijk is en vol geestelijke hoerij, wanneer de HEERE die ontroerende klacht uit, welke het als een zweeps slag moet treffen: „Wat is er meer te doen aan Mijn wijngaard, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb?"

Mijn wijngaard, dat is Mijn volk, Mijn Kerk.

En daar heeft de HEERE nu alles aan gegeven en alles aan gedaan, wat er aan te doen kan zijn. Nooit zal Israël, verschijnende in het gericht, kunnen zeggen: „Als U dat nog gedaan had, o God, en dat — dan zouden we ons wel bekeerd hebben, dan zouden we heusch anders van levenswandel zijn geweest, dan hadden we wel de vruchten van dankbaarheid voortgebracht, die U bij ons zoekt!" Want de HEERE heeft alle mogelijke zorg aan Zijn volk besteed; geen middel van Zijn genade heeft Hij onbepaald gelaten: Zijn wijngaard kon Hem een prachtige oogst voortbrengen.....

Maar hoe is die verwachting beschaamd. Goede druiven? Neen, stinkende. Droef verwijft trilt er in die snijdende klacht: „wat is er meer te doen aan Mijn wijngaard, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb?" Het is de klacht van het bedroefde en gewonde Vaderhart!

ziet zich ook wel voor bijzondere vragen geplaatst. Zou het toevallig zijn, dat ik die vragen kan weergeven door een simpele aanhaling van de opschriften boven enkele paragrafen uit een der laatste werken van den jubilaris, nl. zijn „Schriftbeginselen ter Schriftverklaring"? Wie de inhoudsopgave daarvan inziert, constateert dat de schrijver vooraf zijn lezers spreken gaat over „gebruikelijke termen", over de betekenis en kennis van het „woord", even verder over „algemeene objectieve moeilijkheden" en „bijzondere objectieve moeilijkheden" en vervolgens bovendien „subjectieve moeilijkheden" en dan pas over de „mogelijkheid" om eerst op de 43e bladzijde aan zijn onderwerp meer rechtstreeks te kunnen beginnen. Het ware, mijnheer de praetor, een kleine moeite, (die ik overigens U en mij nu sparen zal), een soortgelijke opsomming en behandeling te geven van de vragen die zich aan een spreker opdringen alvorens hij het woord kan nemen om den voorzichtigen maar doelbewust schrijver van ook dat boek vanwege zijn zooveeljarigen professoralen arbeid te huldigen. Juist bij dezen jubilaris vraagt men zich immers af, hoe het staat met de gebruikelijke termen van den huldigungsstijl, aangezien ieder van ons weet dat gebruikelijke complimenten zeker hier contrabande zijn; ze waren eerder een beleediging dan een felicitatie. En zoo komt ook de vraag op, wat ditmaal precies de zin is van de woorden die wij voor Gods en elkanders ooren uitspreken. En het eenige wat nu juist géén moeilijkheid zou zijn, dat ware uiteen te zetten welke algemeene objectieve en bijzondere objectieve en voorts subjectieve moeilijkheden ons in den weg staan om zóó te spreken dat het werkelijk past bij hem voor wien wij ook vandaag voor de zooveelste maal den Heere danken.

En tenslotte, het ware gemakkelijk aan de bovengemelde opsomming van paragrafen der prolegomena zelfs nog een nieuwe toe te voegen voor deze toespraak, nl. de „zoo wel objectieve als ook subjectieve moeilijkheden". Daartoe toch zou onder meer te rekenen zijn de omstandigheid, dat de stof voor ons spreken, op zichzelf zoo uitgebreid en rijk, op dit moment van alle kanten is beperkt, enerzijds door wat in vorige jaren reeds is gesproken en gedeeltelijk sindsdien gepubliceerd, anderzijds door hetgeen ter gelegenheid van dezen dag reeds is en nog

En toch — tot datzelfde volk, midden in dat felle requisitoir, waarin de balans ten eenenmale doorslaat in het nadeel van het Bondsvolk, komt die beleedigde Vader, die zoo-trouweloos-bejegende Bonds-God op eens met het volle, rijke aanbod van Zijn genade, Zijn vergeving: „komt toch!" Want zoo moet ge deze woorden lezen. Niet: „komt dan", nl. als gij, Mijn volk, uw boosheid van u hebt weggedaan. Uw bekeering is niet de grond voor Mijn vergevengedzindheid; ge moogt nooit de twee deelen van het genadeverbond van elkaar scheiden; de roeping losmaken van de belofte, of omgekeerd. Neen, komt toch! Versta Mijn lokkende liefde! Ik heb alles gedaan wat Ik kon, om u tot bekeering te brengen — om u vruchten te doen dragen. Nog eenmaal kom Ik voor u staan, en Ik breid Mijn handen wijd uit, ze zijn vol van vergeving: komt toch en laten we samen richten — Ik garandeer u, dat het wonder der verwisseling gebeurt: rood wordt wit, schuld wordt reinheid.

Kómt toch!

Dat is nu Goddelijk Evangelie! Dat is de uitnemende rijkdom van 's-HEEREN genade!

Als er nog geen spoor van bekeering te vinden is, met de volle toezegging van schuldvergiftenis komen. Wanneer alles aan den wijngaard gedaan is, wat er gedaan kon worden, toch nog weer komen met het krachtigste middel, dat er is.

Als de HEERE de balans opmaakt.....!

Als de God des Verbonds met ons richten gaat.....!

Bij het sterven van het oude en de geboorte van het nieuwe jaar maakt de mensch graag de balans op.

Is er iemand onzer, die, als hij, terugziende op het jaar dat ging, de vraag hoort: „wat is er meer te doen aan Mijn wijngaard, hetwelk Ik aan hem niet gedaan heb?" zou kunnen, zou durven zeggen: „Ja, HEERE, dit — of dat!" Heeft de HEERE Zijn Kerk, heeft Hij ieder onzer niet alles geschonken, wat Hij schenken kon, opdat onze levenshof in vruchtenbloei kon staan, vruchtenbloei van geloof en bekeering? Heeft Hij ons niet Christus geschonken, en met Hem alle dingen? Moeten we ons niet over één ding slechts bedroeven: dat wij in het jaar dat uitgeteerd is zoo weinig, mis-schien wel heelmaal geen vrucht, hebben gedragen voor Hem —?

En blijft Hij, Wiens hart wij zoo vaak beleedigd, Wiens Geest wij zoo menigmaal bedroefd hebben, niet desondanks als met uitgebreide armen voor ons staan, lokkend in onbegrijpelijke liefde: „Kómt toch, en laat ons samen richten....." —?

Dat is de stralende troost voor heden en toekomst: wat de nieuwe tijdkring ook moge brengen, dit ééne glanst ons tegen als een eenzame, lieflijke ster aan donkeren hemel: de bediening der verzoening, in Christus Jezus — de zeer standvastige belofte van den HEERE: „al waren uw zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw".

Apeldoorn.

J. SMELIK.

wordt gesproken en geschreven o.m. in den vanavond aan den jubilaris aangeboden Almanak, waaraan ook uit den kring der oud-leerlingen is meegewerkt. Maar hiermee moge spreker zich tegelijk de mogelijkheid voor zijn woord gegeven zien; het zal nu bij voorbaat niet mogen zijn een speech in het teeken van: Prof. Greijdanus als dogmaticus of als exegeet of als hoogleeraar of als mensch, Greijdanus als kerkrechtkenner, als polemist, als scribent of als Reformatie-redacteur-ad-interim, of ook, — wat mij nog wel het meest mis-schien zou lokken — Greijdanus als priesterlijk profeet, maar in allen eenvoud een woord van een oud-leerling. En dan acht ik mij aan den leermeester verplicht mijn toespraak nog scherper te definiëren in den stijl dien hij ons heeft geleerd, namelijk: een woord van een oud-leerling in het midden der leerlingen en oud-leerlingen en meer bepaald namens de laatste en nog meer bepaald namens de jongere generatie der laatste, over en aan het adres van den leermeester voor wien wij met den dag meer dankbaar zijn geworden. Het is daarbij niet dan met zekeren tegenzin, dat wij onszelf conform de tot ons gekomen invitatie aanduiden als oud-leerling; want de werkelijke dankbaarheid om van Prof. Greijdanus leerling te zijn geweest, brengt met zich de oprechte erkenning, dat wij het steeds meer zijn en begeeren te blijven. Zoo ooit, dan is het bij dit jubileum weezinwekkend een scherpe grens te trekken tusschen discipelen en oud-discipelen en ook daarom is het feit, dat de jubilaris als eere-lid in de geleerden van Fides Quaerit Intellectum werd opgenomen, nadat hij reeds zoo vanzelfsprekend bij ons hoorde, een gebeurtenis waarmee wij eigenlijk het corps en onszelf nog meer dan hem felicitteeren, in de overtuiging dat deze uitspraak zeker in dit geval allesbehalve een onbeleefdheid mag worden genoemd.

Dus heb ik nu werkelijk niets anders, maar ook niets minder te doen dan te spreken als iemand die volgens het officieele woordenboek staat geregistreerd als oud-leerling. Daarmee moge mij de vrijheid gegund zijn min of meer ondeugend te zijn, dat past immers bij deze kwaliteit. Welnu, ik moge dan beginnen met een confessie uit het verleden, vergeleken met eene uit het heden. In den tijd toen onder het doceren van Professor Greijdanus, ook mijn geest werd gevormd en tegelijk door eigen schuld natuur-